

Haninge kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Tungelsta skola i Haninge kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att senast den **29 september 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Haninge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Huvudmannen och rektorn ska se till att undervisningen i samtliga klasser innebär ett aktivt lärarstöd för alla elever, så att eleverna utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Haninge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Huvudman och rektorn ska intensiviera arbete med att tillförsäkra eleverna studiero.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte är säkerställt att alla elever vid Tungelsta skola ges ett aktivt lärarstöd. Utredningen visar att vissa lärare inte genomför strukturerade lektioner, eller ger eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Den stora personalomsättningen i skolan påverkar elevernas rätt till ett aktivt lärarstöd och den ledning och stimulans som de har behov av i undervisningen. Skolinspektionens utredning visar att elever i vissa klasser under innevarande läsår inte fått aktivt lärarstöd i enlighet med författningarnas krav. Det medför att elever i samtliga klasser inte ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Vidare

bedömer Skolinspektionen att utbildningen inte utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Även elevers möjlighet att få studiero varierar mellan klasser och ämnen i likhet med aktivt lärarstöd.

Föreläggande

Undervisning och lärande

Skolinspektionen bedömer att det inte är säkerställt att alla elever vid Tungelsta skola ges ett aktivt lärarstöd då vissa lärare inte genomför strukturerade lektioner, eller ger eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Den stora personalomsättningen i skolan påverkar elevernas rätt till ett aktivt lärarstöd och den ledning och stimulans som de har behov av i undervisningen. Skolinspektionens utredning visar att elever i vissa klasser under innevarande läsår inte fått aktivt lärarstöd i enlighet med författningarnas krav. Det medför att elever i samtliga klasser inte ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I skolförordningen anges att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd. Det ska ges i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för eleverna att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av läroplanen för grundskolan framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisningen under lärares ledning.

Enligt dokumentation som Skolinspektionen tagit del av är andelen undervisande personal som saknar behörighet i enstaka ämnen, enstaka årskurser eller samtliga undervisningsämnen 49 procent. Av den undervisande personalen har 52 procent lärarlegitimation. Bland mellanstadiets nio klasser är det fyra till fem som har lärare med legitimation som mentor. En av klasserna i årskurs 6 har bara lärare utan lärarlegitimation. Det har varit en stor andel vikarier i undervisningen, men även andra anställda lärare som arbetat kortare perioder på skolan, främst i vissa årskurser.

(I redovisningen nedan kommer Skolinspektionen att använda begreppet lärare för all undervisande personal.)

Vid intervjuer med elever framkommer att undervisningen påverkas negativt av den höga personalomsättningen i skolan. Eleverna uppger att undervisningen, och det lärarstöd som ges, är beroende av vilken lärare de har. Eleverna beskriver följande situationer; Några lärare är bra och kan förklara för eleverna medan andra lärare "inte kan förklara något". "När det är vikarier får vi inte reda på något" säger eleverna och fortsätter, "ibland är det ingen idé att fråga eftersom svaren blir alldeles för omständliga". Några andra elever uppger att "vår klass blir stökig med fel lärare". Elever från en klass säger att det inte är bra på någon lektion eftersom klassen ofta har vikarie.

Elever i årskurs 9 uppger i intervju att de upplever att den stora personalomsättningen påverkat deras lärande och kunskapsutveckling negativt, främst i undervisningssituationen, men även möjligheten att få en rättvis betygsättning. De beskriver att det är väldigt olika vilken nivå lärarna undervisar på, "de som inte är utbildade vet inte riktigt hur man ska göra". Eleverna uppger att de inte har en fungerande relation med alla lärare eftersom de byter lärare så ofta. "Vissa lärare ger oss aktivt stöd" säger flera elever "men andra lärare har inte kunskap om hur man ska lära sig". De lärarna "kör sitt eget spel och vi försöker hänga på så gott vi kan".

I intervju med representanter för lärarna i årskurserna 4-6 framkommer att elever i årskurs 6 inte får den undervisning de har rätt till, i vissa ämnen är det värre än i andra ämnen. Skolledningen har för att stödja lärare genomfört observationer och samtal med lärare, men därefter har det inte hänt något. Enligt lärargruppen har skolledningen inte någon handlingsplan för att höja andelen legitimerade lärare. De lärare som har legitimation fungerar som informella mentorer till vikarierna. Lärarna uppger i intervju att de försöker stötta eleverna och samarbeta ämnesvis för att stödja de lärare som saknar behörighet bland annat med planering.

Utredningen visar även att skolan har påbörjat ett arbete för att skapa en mer likvärdig lektionsstruktur. Det innebär enligt skolledningen att lektioner ska starta och avslutas på ett liknande sätt.

I intervju med rektorn och de biträdande rektorerna framkommer att det under de senaste två åren har varit en rotation i lärargruppen. Det är en utmaning att ta vara på den kunskap som finns bland de lärare som är kvar och att få de nyanställda att komma in i rutinerna enligt rektorn. När det gäller aktivt lärarstöd och lärares anpassningar av undervisningen till elevers behov uppger rektorn att hen får information från elever när det inte fungerar. Rektorn uppger att hen har dialog med berörda lärare och att det som framkommer förs vidare till ledningsgruppen. Även elevhälsan är delaktig i arbetet för att stödja vissa lärare genom att de får handledning och stöd från skolans psykolog. Rektorn uppger vidare att de lärare som är i behov av handledning, för att genomföra strukturerade lektioner utifrån ett tydligt syfte och mål, får det. Stödet och handledningen kan även innefatta extra vuxna i klassen eller observation av undervisningen. Skolledningen är medveten om att lärare med lärarlegitimation får dra ett stort lass i de arbetslag där det finns utbildad personal. Även en av de biträdande rektorerna stödjer vikarierande lärare. Att undervisningen och lärarstödet inte är likvärdigt har även tagits upp på högstadiets elevråd för att prata om hur elever och skolledning tänker kring situationen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Tungelsta skola inte uppfyller skolförfattningarnas krav föreläggs Haninge kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister avseende elevernas studiero i Tungelsta skola. Utredningen visar att flera åtgärder satts in på skolan för att skapa studiero, men eftersom brister i studieron fortfarande utgör ett problem behöver skolan vidta

ytterligare åtgärder för att komma tillrätta med situationen. Utredningen visar att det för flertalet elever är oroligt och stökigt på lektionerna och att det varierar mellan lärare i vilken utsträckning det råder studiero. Den bristande studieron i vissa klasser och ämnen kan medföra att eleverna inte får den undervisning de har rätt till och därmed får svårigheter att uppnå de nationella målen och kunskapskraven.

I Skollagen anges att utbildningen ska utformas så att alla eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I den trivsel- och trygghetsenkäten, som skolan har genomfört, framkommer att det saknas arbetsro på många lektioner. Enligt skolans sammanställning uppger elever att det saknas respekt för pedagoger och att elever i viss utsträckning använder kränkande ord under lektionstid. I Tungelsta skolas plan mot diskriminering och kränkande behandling noteras att en rad förebyggande åtgärder kommer vidtas under innevarande läsår. För att få bättre arbetsro under lektionstid ska man bland annat arbeta med respekt i undervisningen. Biträdande rektorer kommer under vårterminen 2017 att besöka samtliga klasser.

I Skolinspektionens enkät som genomfördes hösten 2016 svarade 58 procent av eleverna i årskurs 5 att de upplever att de har studiero på lektionerna. I samma enkät svarade 52 procent av eleverna i årskurs 9 att de upplever att de har studiero på lektionerna.

I intervju uppger elever från olika klasser att lektioner är stökiga, speciellt med en del lärare. En av lärarna blir ofta arg och skriker åt klassen, vilket ofta leder till att eleverna provocerar läraren att bli mer arg. Några elever säger att klassen betar sig olika tillsammans med olika lärare. En av de klasser där det varit problem med studieron har vikarier "jätte ofta", enligt eleverna, vilket även skolledningen är medvetna om.

Flera lärare uppger i intervju att vissa klasser fungerar bra, men inte andra. Det finns enligt lärarna många elever som reagerar negativt på främmande personer som vikarier, vilket försvårar eftersom det ofta är vikarier och hög personalomsättning på skolan. Skolledningen känner till problemen, säger de intervjuade lärarna, men tar inte alltid skyndsamt tag i dem. Några lärare beskriver dock att skolledningen, framför allt den närmaste chefen, agerar och stöttar lärare när klasser blir alltför stökiga.

Utredningen visar att skolan vidtar en del åtgärder för att förbättra studieron men att dessa inte fullt ut implementerats eller följts upp. I arbetslagen diskuterar lärarna olikheter gällande studiero i olika klasser och för olika lärare. Arbetslagen försöker även stötta vikarier och annan undervisande personal som behöver kollegialt stöd för att arbeta med elever. Lärargruppen har också bestämt att de ska ha en gemensam struktur för start och avslut på lektionerna. Den rutinen har lärarna börjat med relativt nyligen, så rutinen är inte fullt ut implementerad. En annan åtgärd som vidtagits är att skolans psykolog har handledning med lärare eller lärargrupper för flera klasser både i F-3 och 7-9. Rektorn och biträdande rektorerna uppger i intervju att vidtagna åtgärder, för att få en mer likvärdig skola med studiero under alla lektioner, ännu inte är utvärderade. Det pågår, enligt skolledningen, diskussioner med kuratorer, lärare, fritidspersonal och elevråd för att få studiero för alla elever under alla lektioner.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Tungelsta skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Haninge kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att åtgärda bristen gällande studiero.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Haninge kommun uppfyller författningarnas krav inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Haninge kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Haninge kommun uppfyller författningarnas krav inom förutsättningar för lärande och trygghet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Haninge kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

Sara Rising
Beslutsfattare

Kerstin Haster
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Tungelsta skola

Fakta om Tungelsta skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Haninge kommun under våren 2017. Tungelsta skola besöktes av Skolinspektionen den 3 april 2017 och den 4 april 2017.

Tungelsta skola är en kommunal grundskola belägen i Haninge kommun. Skolan har vid tillsynstillfället 888 elever. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-9, fritidshem för årskurs F-3 samt två kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper så kallade lärstudios.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik över de nationella ämnesproven som genomfördes läsåret 2015/16 varierade andelen elever som nådde kunskapskraven på delproven i ämnet matematik 80 - 97 procent. Motsvarande resultat för riket var 80 -95 procent. I ämnet svenska varierade andelen elever som nådde kunskapskraven på delproven 83 - 100 procent. Motsvarande resultat för riket var 91 - 99 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 var den genomsnittliga betygspoängen högre än genomsnittet i riket i samtliga ämnen förutom engelska, slöjd och teknik där den genomsnittliga betygspoängen var lägre än riket. Andelen elever som nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen var 87 procent. Motsvarande värde för riket var 79 procent.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 var det genomsnittliga meritvärdet 219. Motsvarande värde för riket var 229. Andelen elever som nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen var 85 procent. Motsvarande resultat för riket var 78 procent. Den genomsnittliga betygspoängen var högre än genomsnittet i riket i samtliga ämnen utom i engelska, och matematik.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät som genomfördes hösten 2016 svarade 58 procent av eleverna i årskurs 5 att de upplever att de har studiero på lektionerna. Av enkäten framgår vidare att 91 procent av eleverna i årskurs 5 känner sig trygga i skolan.

I Skolinspektionens enkät som genomfördes hösten 2016 svarade 52 procent av eleverna i årskurs 9 att de upplever att de har studiero på lektionerna. Av enkäten framgår vidare att 86 procent av eleverna i årskurs 9 känner sig trygga i skolan.